Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/1570

5.3.2024

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité inzake de rol van jongeren in plattelandsontwikkeling

(initiatiefadvies)

(C/2024/1570)

Rapporteur: **Nicoletta MERLO**

Besluit van de voltallige vergadering	25.1.2023
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde Initiatiefadvies
Bevoegde afdeling	Landbouw, Plattelandsontwikkeling en Milieu
Goedkeuring door de afdeling	22.11.2023
Goedkeuring door de voltallige vergadering	14.12.2023
Zitting nr.	583
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	193/0/1

1. **Conclusies en aanbevelingen**

1.1. Europa heeft de ideeën, inzet en participatie van jongeren nodig om een betere toekomst voor iedereen op te bouwen. Plattelandsgebieden spelen een cruciale rol bij de totstandbrenging van economische en sociale cohesie. Het is van cruciaal belang dat wordt gezorgd voor gelijke behandeling en volledige participatie van jongeren in zowel landelijke als stedelijke omgevingen.

1.2. Er moeten alomvattende instrumenten worden ontwikkeld voor het verzamelen van gedetailleerde gegevens over de bevolking, de betrokkenheid van de gemeenschap en de behoeften van jongeren in plattelandsgebieden. Investeringen in onderzoek en analyse van uitgesplitste gegevens zijn van vitaal belang voor de uitvoering van gerichte investeringen, beleidsmaatregelen en diensten. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is in dit verband ingenomen met de oprichting van de EU-waarnemingspost voor het platteland en pleit voor de verzameling van gegevens over jongeren en de uitwisseling van goede praktijken.

1.3. Het EESC benadrukt het belang van een holistische en sectoroverschrijdende benadering, die een plattelandstoetsing en de EU-jeugdtest omvat, om ervoor te zorgen dat de uitvoering van EU-beleid een langdurig effect sorteert.

1.4. Om plattelandsgebieden aantrekkelijker te maken voor jongeren moet worden gezorgd voor gemakkelijk toegankelijke openbare, commerciële en jeugddiensten, kwaliteitsvolle banen en onderwijs, digitale en fysieke infrastructuur, openbaar vervoer, vrijetijdsbesteding en jeugdclubs.

1.5. Initiatieven zoals het plattelandspact [1] en specifiek op jongeren gerichte acties (op het gebied van onderwijs, opleiding, sport en vrijwilligerswerk) maar ook EU-programma's zoals Erasmus+, het Europees Solidariteitskorps [2], Leader/CLLD [3] en door jongeren geleide initiatieven en projecten spelen een cruciale rol bij het empoweren van jongeren en het vergroten van hun betrokkenheid bij plattelandsontwikkeling.

1.6. Het EESC acht het van essentieel belang om participatietrajecten voor generatievernieuwing en een inclusiever model van multistakeholdergovernance te bevorderen, waarbij jongerenorganisaties, het maatschappelijk middenveld en beleidsmakers worden betrokken en de nieuwe vormen van jongerenengagement, via technologie en sociale media, worden erkend.

(1) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en
(2) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/IP_21_5402
(3) https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld_en.html

1.7. Om een duurzame economie in plattelandsgebieden te stimuleren, is het volgens het EESC van cruciaal belang dat kwaliteitsvolle werkgelegenheidskansen worden geboden met stabiele en competitieve contracten, adequate sociale bescherming en steun voor ondernemerschap. Daarbij moet bijzondere aandacht worden besteed aan NEET's (jongeren die geen onderwijs of opleiding volgen en geen werk hebben), vrouwen, personen met een handicap, kwetsbare personen en gemarginaliseerde gemeenschappen. Om eerlijke concurrentie te bevorderen, de rechten van werknemers te handhaven en een gelijk speelveld tot stand te brengen, acht het EESC het noodzakelijk om de collectieve onderhandelingen te verbeteren en te versterken, de sociale dialoog kracht bij te zetten en de toepassing van het mechanisme voor sociale conditionaliteit te waarborgen.

1.8. Het is van fundamenteel belang dat de toegang tot grond en krediet voor jonge ondernemers op het platteland wordt vergemakkelijkt en dat korte toeleveringsketens worden ondersteund, om een duurzame economie en duurzame ontwikkeling in plattelandsgemeenschappen te bevorderen. Wij vinden het belangrijk dat landbouwgrond die momenteel onbebouwd is wordt aangeboden aan jongeren, en dat een grondbank in het leven wordt geroepen voor jongeren die boer willen worden. Via leasing van grond zullen jongeren in staat worden gesteld om efficiënt te produceren op thans braakliggende landbouwgrond.

1.9. Opleiding en onderwijs op alle niveaus spelen een cruciale rol bij de bevordering van plattelandsontwikkeling. Hierbij moet een transformatieve aanpak worden gevolgd, die rekening houdt met lokale situaties en de behoeften van de gemeenschap. Het maatschappelijk middenveld kan een belangrijke rol spelen en moet worden betrokken bij de planning en uitvoering van deze trajecten. Daarnaast is het belangrijk jongeren via het onderwijs kennis bij te brengen over de agrovoedingssector, om hen dichter bij het platteland te brengen, basisvoedingsconcepten uit te leggen en de belangrijke rol van producenten in de agrovoedingsketen te benadrukken. De introductie van een vak "landbouw en voeding" in de leerplannen is in dat verband van cruciaal belang.

1.10. Het EESC wijst erop dat de nadruk moet liggen op de vaardigheden die nodig zijn om de groene transitie in goede banen te leiden en maatregelen op het gebied van duurzame ontwikkeling uit te voeren, zowel tijdens het Europees Jaar van de Vaardigheden als daarna.

1.11. Het EESC onderstreept de rol van Europese plattelandsuniversiteiten en gedecentraliseerde overheidsdiensten bij het aanbieden van onderwijs, opleiding, loopbaanoriëntatie en begeleiding op maat van de specifieke behoeften van plattelandsgemeenschappen. Ook het betrekken van maatschappelijke organisaties en het verbeteren en ontwikkelen van niet-formeel onderwijs kunnen in dit verband nuttig zijn.

2. **Jongeren als belangrijke troef voor plattelandsgebieden**

2.1. Europa heeft de ideeën, inzet en participatie van alle jongeren nodig — ongeacht of deze jongeren op het platteland of in de stad wonen — om een betere toekomst op te bouwen die duurzaam, inclusief en digitaal is ([4]). De huidige crises, zoals de klimaatverandering, het verlies aan biodiversiteit, de recente pandemie en de oorlog in Oekraïne, hebben de kwetsbaarheid van ons huidige systeem en de dringende noodzaak van een paradigmaverschuiving in de richting van een duurzame economie aan het licht gebracht ([5]). In dit verband moet het beginsel dat geen enkel grondgebied en geen enkel individu aan zijn lot mogen worden overgelaten, eindelijk werkelijkheid worden.

2.2. De langetermijnvisie van de EU voor plattelandsgebieden ([6]) is erop gericht om tegen 2040 sterkere, verbonden, veerkrachtige en welvarende plattelandsgebieden tot stand te brengen. Hoewel in 2021 bijna een derde van de EU-bevolking (137 miljoen mensen) in plattelandsgebieden woonde ([7]), blijven er aanzienlijke verschillen bestaan tussen landelijke en stedelijke gebieden. Het is derhalve van cruciaal belang dat wordt gezorgd voor gelijke behandeling en volledige participatie van jongeren in zowel landelijke als stedelijke omgevingen, en dat de banden tussen stad en platteland in alle lidstaten worden aangehaald ([8]). Hoewel plattelandsgebieden een cruciale rol spelen bij de totstandbrenging van economische en sociale cohesie en een duurzame voedselproductie, staan zij tevens voor de uitdaging van een bevolkingskrimp, met name door het vertrek van jongeren ([9]).

2.3. De EU-strategie voor jongeren 2019-2027 ([10]) dient als kader voor Europese samenwerking op het gebied van jongerenbeleid. Zij heeft tot doel de deelname van jongeren aan het democratisch leven te bevorderen en hun actieve betrokkenheid bij de samenleving te waarborgen. De strategie is gericht op drie fundamentele gebieden (betrokkenheid, verbondenheid, inspraak van jongeren) en omvat 11 specifieke Europese jongerendoelstellingen.

2.4. Jongerendoelstelling nr. 6, "Plattelandsjongeren vooruithelpen", is erop gericht om:

([4]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité — Naar een alomvattende strategie voor duurzame plattelands- en stadsontwikkeling (PB C 105 van 4.3.2022, blz. 49).

([5]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de duurzame economie die we nodig hebben (PB C 106 van 31.3.2020, blz. 1).

([6]) COM(2021)345.

([7]) Urban-rural Europe — introduction, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction#Area_and_population).

([8]) https://www.iied.org/rural-urban-linkages

([9]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over een langetermijnvisie voor de plattelandsgebieden van de EU (COM(2021) 345 final) (PB C 290 van 29.7.2022, blz. 137).

([10]) https://youth.europa.eu/strategy_nl

— te zorgen voor de beschikbaarheid van een passende infrastructuur, met inbegrip van openbare diensten, gegevensverbindingen en huisvesting voor jongeren in plattelandsgebieden;

— duurzame, hoogwaardige werkgelegenheidskansen te creëren die toegankelijk zijn voor jongeren in plattelandsgebieden;

— de decentralisatie van activiteiten waarbij jongeren betrokken zijn te bevorderen en hen in staat te stellen bij te dragen aan lokale gemeenschappen;

— jongeren uit plattelandsgebieden actief te betrekken bij besluitvormingsprocessen;

— te zorgen voor gelijke toegang tot hoogwaardig onderwijs, mentorschap en opleiding voor jongeren in plattelandsgebieden, en

— een positief imago van plattelandsgebieden te creëren en plattelandstradities in stand te houden en te bevorderen.

2.5. Plattelandsjongeren leveren een waardevolle bijdrage met ideeën, inspiratie en energie om plattelandsgebieden sterker, meer verbonden, veerkrachtiger en welvarender te maken. Hun creativiteit en enthousiasme stellen hen in staat actief deel te nemen aan plattelandsgemeenschappen en nieuwe economische activiteiten op gang te brengen die leiden tot nieuwe werkgelegenheid op lokaal niveau.

2.6. Gezien de cruciale rol van jongeren in de plattelandsontwikkeling is het van essentieel belang dat er alomvattende instrumenten zijn voor het verzamelen van gedetailleerde gegevens over de bevolking, de betrokkenheid van de gemeenschap en de behoeften van jongeren in plattelandsgebieden. Investeringen in onderzoek en analyses van uitgesplitste gegevens (waarbij rekening wordt gehouden met factoren als gender, onderwijskwalificaties, nationaliteit, mogelijke kwetsbaarheden enz.) zijn van vitaal belang voor de uitvoering van gerichte investeringen, beleidsmaatregelen en diensten die voldoen aan de specifieke behoeften van de onderzochte gebieden. In dit verband is het EESC ermee ingenomen dat de Europese Commissie een EU-waarnemingspost voor het platteland ([11]) heeft opgericht en pleit het voor de verzameling van gegevens over jongeren.

2.7. Uitwisseling van goede praktijken is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van doeltreffende beleidsmaatregelen die het potentieel van plattelandsgebieden vergroten en ze aantrekkelijker maken voor jongeren. Het delen van ervaringen en het gebruik van Europese middelen kan helpen om deze doelstellingen te verwezenlijken en ervoor te zorgen dat plattelandsgebieden een bloeiende omgeving voor jongeren worden. Daarbij is het van essentieel belang dat de agrovoedingssector wordt erkend en gepromoot als een bron van aantrekkelijke kansen voor jongeren in plattelandsgebieden.

2.8. Het is van essentieel belang dat alle diensten van de Europese Commissie een holistische benadering hanteren die plattelandstoetsing ([12]) en de EU-jeugdtest ([13]) omvat. Deze benadering zal zorgen voor een langdurige en impactvolle uitvoering van het EU-beleid, de ongelijkheid verminderen en rekening houden met de behoeften van de huidige en toekomstige generaties in zowel landelijke als stedelijke gebieden. In dit verband moet voor een sterke band tussen landelijke en stedelijke gebieden worden gezorgd.

3. **Hoe kunnen plattelandsgebieden aantrekkelijk worden gemaakt voor jongeren?**

3.1. In de conclusies van de Raad van 26 mei 2020 over meer kansen voor jongeren in landelijke en afgelegen gebieden ([14]) wordt erkend dat de EU-bevolking aan het vergrijzen is, met name in landelijke en afgelegen gebieden en op eilanden, en dat moet worden gezorgd voor een betere beschikbaarheid en toegankelijkheid van openbare en commerciële diensten, kwaliteitsvolle banen en onderwijs, digitale en fysieke infrastructuur, openbaar vervoer en vrijetijdsbesteding.

3.2. In diezelfde conclusies worden de lidstaten opgeroepen benaderingen te bevorderen die erop gericht zijn de ongelijkheid tussen stedelijke en afgelegen/landelijke gebieden te verminderen en sectoroverschrijdende maatregelen te ontwikkelen die de standpunten en het perspectief van jongeren in deze gebieden weerspiegelen. Dit omvat het bevorderen van ondernemerschap en verschillende arbeidskansen in de landbouw en andere economische activiteiten, zoals in de sociale economie en coöperaties. De lidstaten wordt ook verzocht jongeren te betrekken bij het lokale gemeenschapsleven via verschillende op jongeren gerichte instrumenten en diensten voor actief burgerschap, en de synergie te bevorderen tussen EU-programma's en -initiatieven zoals Leader/CLLD, Erasmus+, het Europees Solidariteitskorps, het Europees Sociaal Fonds en de Jongerengarantie.

3.3. Ondanks de vooruitgang die in sommige lidstaten is geboekt, hebben landelijke gebieden nog steeds moeite om jongeren aan te trekken, voornamelijk als gevolg van het gebrek aan adequate diensten, betaalbare huisvesting, kwaliteitsvolle banen en belemmeringen voor hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. Stedelijke gebieden en agglomeraties worden vaak bevoordeeld ten opzichte van plattelandsgebieden.

([11]) https://observatory.rural-vision.europa.eu/?lng=nl&ctx=RUROBS
([12]) https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_nl
([13]) https://www.youthforum.org/topics/eu-youth-test
([14]) PB C 193 van 9.6.2020, blz. 3.

3.4. De uitvoering van de in de conclusies uiteengezette voorstellen zou landelijke en afgelegen gebieden aantrekkelijker maken voor jongeren, aangezien de uitvoering ervan zeker zou leiden tot meer kansen voor jongeren in landelijke gebieden.

3.5. Het is met name noodzakelijk om:

— sectoroverschrijdende benaderingen te bevorderen voor de ontwikkeling van jongerenbeleid en -strategieën om ongelijkheden tussen landelijke, afgelegen en stedelijke gebieden te verminderen;

— jongeren in plattelandsgemeenschappen mondiger te maken door middel van participatiemodellen, waarbij jongerenorganisaties en het maatschappelijk middenveld worden betrokken, en door de EU-jeugdtest uit te voeren;

— ervoor te zorgen dat de lidstaten en EU-programma's jeugddiensten en jeugdclubs ondersteunen, financieren en tot prioriteit verheffen, met name diensten die worden verleend door vrijwilligersorganisaties in afgelegen gebieden;

— te voorzien in adequate ontmoetingsruimten (met inbegrip van sport- en recreatiefaciliteiten) voor jongeren en jongerenorganisaties, met bijzondere aandacht voor kwetsbare personen of personen met een handicap;

— de reismogelijkheden tussen landelijke en stedelijke gebieden te verbeteren door te investeren in infrastructuur en duurzame mobiliteit, met inbegrip van lokale openbaarvervoersdiensten, die moeten worden bevorderd en gestimuleerd;

— te investeren in IT-infrastructuur en snelle breedbandverbindingen om de connectiviteit en de toegang tot digitale middelen te waarborgen;

— steun te verlenen aan jongeren die van plan zijn terug te keren naar plattelandsgebieden via gerichte maatregelen voor het huren of kopen van een huis, en stimulansen te bieden voor de renovatie van verlaten huizen en grond door middel van belastingvoordelen;

— jongeren financiële steun te verlenen voor de toegang tot landbouwgrond;

— te zorgen voor adequate structuren voor sociale dialoog om de arbeidsverhoudingen te versterken en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor iedereen te garanderen.

3.6. Een van de kritieke uitdagingen in de landbouwsector houdt verband met de leeftijdsopbouw van boeren. Alarmerend is dat slechts 1 op de 10 boeren jonger is dan 40 jaar. De situatie is nog zorgwekkender voor vrouwen: slechts 1 op de 20 boerinnen valt binnen deze leeftijdscategorie. In 2020 was ongeveer 6,5 % van de agrarische bedrijfsleiders in de EU jonger dan 35 jaar. Het gebrek aan toegang tot financiering, landbouwgrond, kapitaal en kennis zijn bijzonder moeilijk te overwinnen obstakels voor veel jongeren die overwegen in de landbouw te werken ([15]). Het aanpakken van deze problemen, alsook van de generatiekloof en genderongelijkheid, is van essentieel belang voor de toekomstige duurzaamheid en inclusiviteit van de landbouwsector.

3.7. Het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) biedt lidstaten oplossingen om generatievernieuwing en gendergelijkheid te ondersteunen, met inbegrip van meer steun voor jonge boeren. De lidstaten zijn verplicht ten minste 3 % van de rechtstreekse betalingen te besteden aan de ondersteuning van jonge boeren. 8,5 miljard EUR aan overheidsuitgaven is bestemd om jonge boeren gedurende de eerste jaren te helpen bij het opzetten en in stand houden van hun bedrijf of activiteit en hierin te investeren. Deze strategieën zijn erop gericht om ongeveer 380 000 nieuwe jonge boeren te helpen zich te vestigen in de periode 2023-2027 ([16]). Deze maatregelen moeten nauwlettend worden gemonitord. Daarnaast is het belangrijk dat er voor eerlijke productieprijzen en economische duurzaamheid wordt gezorgd om de levensvatbaarheid van nieuwe projecten te waarborgen. Als het platteland niet welvarend en vruchtbaar is, zal het geen jongeren aantrekken.

3.8. Het GLB-netwerk en de waarnemingspost voor het platteland moeten niet alleen toezien op de doelstelling van 380 000 nieuwe boeren, maar ook op het creëren van andere werkgelegenheidskansen en tegelijkertijd belemmeringen blootleggen, oplossingen voor intergenerationele transitie bevorderen en landbouw- en andere bedrijfsmodellen delen, onder meer in de sociale economie en coöperaties.

([15]) Regionaal Jaarboek 2023 van Eurostat.
([16]) GLB 2023-27: Jonge boeren, Europese Commissie.

3.9. Naast het landbouwbeleid en de landbouwfondsen is het van essentieel belang een robuuste intersectorale beleidsaanpak te hanteren die rekening houdt met de generatievernieuwing. Deze aanpak zal helpen de kloof tussen plattelandsgebieden en steden te dichten. Om plattelandsgebieden qua kansen en levenskwaliteit net zo aantrekkelijk te maken als stedelijke gebieden, moet bijvoorbeeld worden geïnvesteerd in huisvesting en ontmoetingsplaatsen. De COVID-19-pandemie en de daaropvolgende toename van telewerken hebben veel mensen ertoe aangezet om naar plattelandsgebieden te verhuizen. Helaas vormen de digitale kloof en de ontoereikende infrastructuur in deze regio's nog steeds aanzienlijke uitdagingen, waardoor telecommunicatienetwerken niet goed functioneren en de toegang tot diensten wordt belemmerd.

3.10. Initiatieven ter bevordering van gemeenschapsbetrokkenheid, het behoud van culturen en de intergenerationele dialoog kunnen bijdragen tot het algemene welzijn en de identiteit van plattelandsjongeren. In gebieden waar religie wordt gepraktiseerd — met kerken die als gemeenschapsruimte fungeren — en waar verenigingen van het maatschappelijk middenveld sterk aanwezig zijn, spelen deze initiatieven een centrale rol bij het vormgeven van het culturele weefsel.

3.11. Woestijnvorming, droogte en overstromingen vormen ook aanzienlijke bedreigingen voor verschillende Europese landen ([17]). De situatie wordt nog verergerd door de klimaatverandering, bodemerosie, niet-duurzaam waterbeheer en niet-duurzame praktijken op het gebied van landgebruik. Uit studies blijkt dat grote delen van Spanje, Zuid-Italië, Zuidoost-Europa en de Donaudelta bijzonder kwetsbaar zijn voor woestijnvorming. Zonder maatregelen zou ongeveer 11 % van het Europese grondgebied aan het einde van de eeuw in gevaar kunnen komen. Deze alarmerende trend zou de teelt van gewassen en de veeteelt kunnen bedreigen, met als gevolg dat landbouwactiviteiten worden beëindigd en de kwetsbaarheid toeneemt. Er moeten dringend maatregelen worden genomen om de gevolgen van de klimaatverandering te beperken en duurzame landbeheerpraktijken toe te passen om de Europese landbouw te beschermen ([18]). Door deze inspanningen te combineren met maatregelen voor generatievernieuwing zal ervoor worden gezorgd dat jongeren actief worden betrokken bij duurzame landbouwpraktijken en wordt een gevoel van klimaatrechtvaardigheid bevorderd, waardoor een evenwichtige en duurzame toekomst voor plattelandsgebieden wordt gewaarborgd.

3.12. De veerkracht van het platteland vereist op lange termijn intergenerationele samenwerking op basis van wederzijds respect en steun. Naast Erasmus+ en andere initiatieven voor de empowerment van het platteland moet er een specifiek beleid zijn op het gebied van mentorschap. Daarnaast moet er meer worden geïnvesteerd in leerlingplaatsen, niet alleen in de land- en bosbouw, maar ook in andere ambachts-, culturele en bedrijfsopleidingen op het platteland, om voor een kwaliteitsvolle overdracht van vaardigheden en kennis te zorgen. Om jongeren die in stedelijke gebieden wonen vertrouwd te maken met plattelandsgebieden en landbouwactiviteiten is het van belang dat specifieke lesprogramma's worden aangeboden op school of in andere onderwijscontexten.

3.13. De geestelijke gezondheidsproblemen van boeren en hun gebrek aan vrije tijd brengen extra uitdagingen met zich mee voor de sociale en economische duurzaamheid van plattelandsgebieden en moeten naar behoren worden aangepakt. Ervaringen zoals het Farmwell Project ([19]) moeten voldoende worden gepromoot, ondersteund en verspreid.

3.14. Om al deze initiatieven op doeltreffende wijze te bevorderen en het potentieel en de kansen in plattelandsgebieden te vergroten is een alomvattende, op jongeren gerichte en door overheidsinstellingen op alle niveaus en organisaties die met jongeren werken ontwikkelde communicatiestrategie van essentieel belang.

4. **Governance**

4.1. Betrokkenheid van jongeren is van cruciaal belang voor de plattelandsontwikkeling, aangezien jongeren pleitbezorgers zijn van duurzaamheid en milieubescherming. Jongeren moeten centraal staan in een inclusiever model van multistakeholdergovernance en worden betrokken bij de besluitvorming in alle stadia, van het opstellen en uitvoeren van voorstellen tot de monitoring en follow-up ervan ([20]), onder meer door de oprichting van multisectorale platforms. Bij de participatietrajecten voor generatievernieuwing moeten ook de nieuwe vormen van jongerenengagement, via nieuwe technologieën en sociale media, worden erkend.

4.2. De visie, ambities en eisen van jongeren moeten consequent worden besproken en bestudeerd en daadwerkelijk worden opgenomen in goedgekeurde en uitgevoerde acties, plannen en programma's.

4.3. Het plattelandspact, plattelandsparlementen ([21]), vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkelingen (CLLD) en Leader/CLLD zijn belangrijke kaders om jongeren mondiger te maken en hen een prominente rol te geven. Door meer van dit soort programma's en initiatieven in het leven te roepen worden gemeenschappen in staat gesteld de uitdagingen op het platteland doeltreffend aan te pakken en duurzame vooruitgang te stimuleren.

([17]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over duurzaam waterbeheer en klimaatnoodtoestand: circulaire en andere oplossingen voor het Europese agrovoedingssysteem in een toekomstige "Blue Deal" (PB C 349 van 29.9.2023, blz. 80).
([18]) Desertification and agriculture.
([19]) https://farmwell-h2020.eu/
([20]) PB C 290, 29.7.2022, blz. 137 en PB C 429, 11.12.2020, blz. 44.
([21]) https://europeanruralparliament.com/index.php/home/about-us

4.4. De deelname van jeugdraden en jongerenorganisaties aan de community van het plattelandspact op nationaal niveau laat de stem van plattelandsgebieden luider klinken, bevordert samenwerking en leidt tot concrete verbintenissen die moeten worden bestendigd door middel van holistische en territoriale benaderingen. De uitwisseling van kennis, instrumenten en beste praktijken tussen EU- en niet-EU-landen moet worden aangemoedigd.

4.5. De vertegenwoordiging van jongeren uit plattelandsgebieden in de politiek moet worden verbeterd om ervoor te zorgen dat hun stem wordt gehoord en dat hun behoeften adequaat worden vertegenwoordigd.

5. **Duurzame werkgelegenheid**

5.1. De landbouw en de voedingsindustrie bieden werk aan meer dan 44 miljoen mensen in de EU (waarvan 20 miljoen mensen alleen al in de landbouwsector) ([22]). Zij hebben echter moeite om jongere generaties aan te trekken vanwege het beperkte aantal aantrekkelijke banen en het veelal seizoensgebonden karakter ervan.

5.2. Dit gebrek aan aantrekkingskracht op jongere mensen doet twijfels rijzen over het vermogen van de sector om zich aan te passen aan complexe programma's die gericht zijn op duurzaamheid, concurrentievermogen en sociale en milieuverwachtingen.

5.3. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, is het van cruciaal belang om kwaliteitsvolle werkgelegenheidskansen te bieden met stabiele en competitieve contracten, adequate sociale bescherming en steun voor ondernemerschap. Ook digitalisering en eerlijke mededingingsregels voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) kunnen een duurzame economie in plattelandsgebieden stimuleren, met name voor jongeren.

5.4. Sterke collectieve onderhandelingen, een intensievere en structurele sociale dialoog en de toepassing van het mechanisme voor sociale conditionaliteit in plattelandsgebieden en op subnationaal niveau zijn nodig om een eerlijke concurrentie te bevorderen, de rechten van werknemers te handhaven en een gelijk speelveld tot stand te brengen.

5.5. Een ander belangrijk aspect houdt verband met de werkgelegenheid voor vrouwen. Dit vereist beleid dat gericht is op de brede integratie van vrouwen op de arbeidsmarkt in de landbouw- en voedingssector teneinde de daarmee samenhangende uitdagingen aan te pakken. De aanwezigheid van essentiële zorginfrastructuur is van doorslaggevend belang om plattelandsgebieden aantrekkelijker te maken voor vrouwen en hun toetreding tot de arbeidsmarkt te vergemakkelijken.

5.6. Er moeten meer inspanningen worden geleverd om jongeren aan te moedigen en te ondersteunen bij alle mogelijke economische activiteiten in landelijke en afgelegen gebieden, onder meer via onderwijs en economische steun. Intergenerationele mentor- en stageprogramma's en koppelingen met opleidingsmogelijkheden zoals Erasmus+ kunnen nuttig zijn.

5.7. Korte toeleveringsketens dragen bij tot duurzamere, veerkrachtigere en meer gediversifieerde agrovoedings-activiteiten, scheppen banen en zorgen ervoor dat mensen in plattelandsgebieden blijven wonen. Daarnaast nemen jonge landbouwers en plattelandsondernemers vaak initiatieven die traditionele landgerelateerde activiteiten nieuw leven inblazen. Er moet worden ingezet op overheidsinvesteringen en -steun om lokale producten te promoten en te verbeteren. Jongeren die op deze gebieden actief zijn, moeten worden gesteund.

5.8. De beperkte beschikbaarheid van landbouwgrond en de moeilijkheden om krediet te verkrijgen, met name voor jongeren, vormen uitdagingen voor zowel landbouw- als niet-landbouwbedrijven. Van alle landbouwproducenten hebben kleine landbouwbedrijven, jonge boeren, nieuwkomers en innovators de meeste moeite om toegang te krijgen tot financiering ([23]). Een gemakkelijker toegang tot landbouwgrond en krediet voor ondernemers op het platteland, met name voor jonge eigenaren, kan een duurzame economie stimuleren en duurzame ontwikkeling in plattelandsgemeenschappen bevorderen.

5.9. Vertragingen van 6 tot acht maanden voor GLB-betalingen belemmeren de financiële stabiliteit en de planning in de landbouwsector, met name voor jongeren, en moeten worden aangepakt. Het stroomlijnen en vereenvoudigen van administratieve processen op alle niveaus — EU, regionaal en nationaal — kan als een echte stimulans werken, vooral voor jongeren, en kan ook de efficiëntie en doeltreffendheid van de governance ten goede komen.

5.10. Werkgelegenheidskansen in plattelandsgebieden in andere sectoren dan de landbouwsector — zoals toerisme, cultuur en sport — dragen bij tot de duurzame ontwikkeling en vitaliteit van deze gebieden en kunnen jongeren aantrekken, en moeten daarom naar behoren worden ondersteund.

6. **Opleiding en onderwijs**

6.1. Opleiding en onderwijs op alle niveaus spelen een cruciale rol bij de bevordering van plattelandsontwikkeling, dankzij de overdracht van de nodige vaardigheden en kennis.

([22]) Landbouw — EU-actie (https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/agriculture_nl).
([23]) Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in the European Union, fi-compass, 2020.

6.2. Onderwijsstelsels moeten transformatief onderwijs omarmen en jongeren in staat stellen systemische veranderingen teweeg te brengen ([24]). Volgens een recent IPCC-verslag is transformatief leren essentieel omdat het bijdraagt tot gedeeld bewustzijn en collectieve acties ([25]). Overeenkomstig de definitie van Unesco worden mensen bij transformatief onderwijs actief betrokken via proefondervindelijk leren, observatie en een alomvattend perspectief. Het stimuleert een holistische ontwikkeling en stelt mensen in staat om op zinvolle wijze deel te nemen aan hun gemeenschap.

6.3. Het Europees Jaar van de Vaardigheden 2023 richt zich op de vaardigheden die nodig zijn om de groene en de digitale transitie in goede banen te leiden en om maatregelen op het gebied van duurzame ontwikkeling uit te voeren. Er moet aandacht worden besteed aan de uitdagingen waarmee jongeren in een snel veranderende wereld worden geconfronteerd.

6.4. Voor opleiding en onderwijs moet een transversale aanpak worden gevolgd, waarbij rekening wordt gehouden met lokale situaties en de behoeften van de gemeenschap. Het maatschappelijk middenveld, dat de voortdurend veranderende behoeften van de burgers vertegenwoordigt en ondersteunt, moet worden betrokken bij de planning en uitvoering van deze trajecten.

6.5. Het is noodzakelijk te investeren in vaardigheden en kwalificaties, vooral vanwege het discontinue karakter van loopbanen in de sector en gezien de nieuwe arbeidskansen die worden gecreëerd door de groene transitie en de circulaire economie, waarvoor specifieke vaardigheden vereist zijn. Er moet passende steun worden verleend aan NEET's, personen met een handicap, kwetsbare personen en gemarginaliseerde gemeenschappen in plattelandsgebieden.

6.6. Het Erasmus+-programma en Leader/CLLD moeten specifieke mogelijkheden bieden om leiderschapsvaardigheden te ontwikkelen en het wederzijds begrip tussen jongeren in landelijke en stedelijke gebieden te vergroten. Dit kan de deelname van jongeren aan een inclusiever model van multistakeholdergovernance bevorderen.

6.7. Onderwijs, opleiding en onderzoek spelen een cruciale rol bij het herbekijken van landbouw- en herdersactiviteiten op eilanden en in landinwaarts gelegen en bergachtige gebieden, het bevorderen van de generatievernieuwing in familiale landbouwbedrijven en het waarborgen van een duurzame en territoriaal rechtvaardige ontwikkeling in de EU. Het verhogen van de kwaliteit van het menselijk kapitaal is van essentieel belang om te voldoen aan de verwachtingen van de consument ten aanzien van de kwaliteit en duurzaamheid van de productie.

6.8. De nieuwe generatie bedrijfsleiders zal over de nodige vaardigheden moeten beschikken om: efficiënter te produceren en tegelijkertijd het milieu te beschermen; bij te dragen aan de inspanningen in verband met klimaatverandering; in te spelen op de vraag van de samenleving met betrekking tot gezonde en evenwichtige voedingspatronen en dierenwelzijn; en gelijke tred te houden met de steeds snellere wetenschappelijke en technologische vooruitgang. Met hoger opgeleide arbeidskrachten kan de landbouwsector zijn productiviteit en zijn vermogen om inkomsten te genereren, vergroten ([26]).

6.9. Europese plattelandsuniversiteiten en gedecentraliseerde overheidsdiensten spelen een belangrijke rol bij het aanbieden van onderwijs, opleiding, loopbaanoriëntatie en begeleiding op maat van de specifieke behoeften van plattelandsgemeenschappen. Door relevante programma's en diensten aan te bieden die zijn toegesneden op de lokale behoeften dragen deze instellingen bij aan de ontwikkeling van het platteland. Ook het betrekken van maatschappelijke organisaties en het verbeteren en ontwikkelen van niet-formeel onderwijs kunnen in dit verband nuttig zijn.

7. **Beste praktijken voor het aanpakken van de uitdagingen voor jongeren op het platteland**

7.1. In dit deel van het advies wordt een selectie van beste praktijken toegelicht die een voorbeeld zijn van de toewijding en inzet van individuen, organisaties en gemeenschappen om positieve veranderingen in plattelandsgebieden tot stand te brengen, en die in overeenstemming zijn met de aanbevelingen in de "Conclusies en aanbevelingen". Deze goede praktijken laten zien welke transformatieve invloed deze acties kunnen hebben op jongeren op het platteland. Al deze initiatieven tezamen vormen een routekaart voor het opbouwen van een betere toekomst voor iedereen, waarin plattelandsgebieden een cruciale rol spelen voor de economische en sociale cohesie en jongeren in zowel plattelands- als stedelijke omgevingen op gelijke voet worden behandeld en volledig kunnen participeren.

7.2. Ten behoeve van de gegevensverzameling en op jongeren gericht onderzoek als leidraad voor gerichte investeringen en beleidsmaatregelen, brengt de thematische groep Werkgelegenheid voor jongeren op het platteland van het GLB-netwerk van de EU ([27]) de uitdagingen voor jongeren in de hele Europese Unie in kaart en bevordert zij de uitwisseling van ideeën en initiatieven, waardoor de uitwisseling van gegevens en kennis wordt vergemakkelijkt. Ook de community van het plattelandspact kan een belangrijke rol spelen bij het verzamelen van gegevens en inspanningen om de gemeenschap te betrekken.

([24]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over empowerment van jongeren om via onderwijs duurzame ontwikkeling te verwezenlijken (PB C 100 van 16.3.2023, blz. 38).
([25]) Climate Change 2022: Mitigation of climate change, blz. 2871.
([26]) Regionaal Jaarboek 2023 van Eurostat.
([27]) https://eu-cap-network.ec.europa.eu/thematic-group-rural-youth-employment-voice-rural-youth_en

7.3. Wat betreft de noodzaak om plattelandsgebieden aantrekkelijk te maken voor jongeren, spelen de community van het plattelandspact, de Europese onderwijsruimte ([28]), de innovatieve sociale startup "Ca "Colonna" ([29]) en EU-programma's zoals Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps een cruciale rol bij het empoweren van jongeren, het vergroten van hun betrokkenheid bij plattelandsontwikkeling en het toegankelijk maken van de voor jongeren beschikbare diensten. Deze initiatieven waarborgen hoogwaardige diensten, werkgelegenheid, onderwijs en een toegankelijke infrastructuur.

7.4. Het COCOREADO-project ([30]), UN Youth2030 ([31]) en het RURBEST22-project ([32]) bevorderen de generatievernieuwing en multistakeholder governance door jongeren te empoweren, samenwerking aan te moedigen en de veranderende manieren te erkennen om jongeren te betrekken via technologie en sociale media, in overeenstemming met de oproep van het EESC om participatietrajecten op te zetten. Ook de community van het plattelandspact bevordert de multistakeholdergovernance en de betrokkenheid van jongeren en beleidsmakers.

7.5. Wat het belang van een duurzame economie en hoogwaardige werkgelegenheid betreft, bieden het Europees platform voor schoolonderwijs ([33]), het nieuwe Erasmusprogramma en het Europees Solidariteitskorps onderwijs en opleiding van hoge kwaliteit en stabiele arbeidsovereenkomsten. In deze programma's wordt ook gepleit voor werknemersrechten en een gelijk speelveld, in overeenstemming met onze oproep om kwaliteitsvolle werkgelegenheidskansen te bevorderen. Ook hier geldt dat de community van het plattelandspact een rol speelt bij het bevorderen van werkgelegenheid in plattelandsgebieden.

7.6. Wat betreft de aanbeveling om de toegang tot landbouwgrond en krediet te vergemakkelijken, biedt het Franse initiatief voor het maritieme publieke domein ([34]) mogelijkheden voor jonge ondernemers op het platteland door de toegang tot grond te vereenvoudigen. Op die manier draagt het initiatief bij tot het standpunt van het EESC dat moet worden gezorgd voor een gemakkelijker toegang tot grond en krediet voor ondernemers op het platteland en voor duurzame economische groei.

7.7. De aanbeveling om te zorgen voor een transversale aanpak van onderwijs en opleiding wordt opgevolgd door het Europees platform voor schoolonderwijs, het COCOREADO-project en de Eco-Schools ([35]). Deze initiatieven ondersteunen onderwijs op alle niveaus, op maat van de lokale behoeften, en weerspiegelen het belang van transversaal onderwijs en betrokkenheid van de gemeenschap. De jongerenactie voor een betere voedseltoekomst van het Wereldvoedselforum ([36]) omvat ook opleiding en onderwijs op verschillende niveaus met betrekking tot duurzame voedselsystemen.

7.8. Het pleidooi voor een focus op vaardigheden voor de groene transitie vindt weerklank in de jongerenactie voor een betere voedseltoekomst van het Wereldvoedselforum, dat een cruciale rol speelt bij het verwerven van de vaardigheden die nodig zijn voor de groene transitie en acties op het gebied van duurzame ontwikkeling, met name in de context van voedselsystemen en landbouw.

7.9. Tot slot laten het Europees platform voor schoolonderwijs en het COCOREADO-project het belang zien van onderwijs, loopbaanoriëntatie en begeleiding op maat van plattelandsgemeenschappen. De nadruk die zij leggen op de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld sluit perfect aan bij de rol van het maatschappelijk middenveld bij de ontwikkeling van het platteland.

Brussel, 14 december 2023.

Voorzitter van het
Europees Economisch en Sociaal Comité

Oliver RÖPKE

([28]) https://education.ec.europa.eu/
([29]) https://www.cacolonna.it/
([30]) https://cocoreado.eu/cocoreado
([31]) https://www.unyouth2030.com
([32]) http://elard.eu/actions/rural-youth-in-action-from-local-to-european-level
([33]) https://school-education.ec.europa.eu/en
([34]) https://strugglesforlandforum.net/un-exemple-de-gestion-des-communs-lespace-public-maritime
([35]) https://www.ecoschools.global
([36]) https://www.world-food-forum.org/youth-action/en